

[View the original article](#)

اقتصاد ایران

طرح «تورم صفر» شهردار تهران بحث‌برانگیز شد؛ از انتقاد اقتصادی تا گمانه‌زنی انتخاباتی

رادیو فردا

۱۷/مهر/۱۴۰۵

طرح علیرضا زاکانی، شهردار تهران، برای ثابت نگه داشتن قیمت شماری از کالاهای اساسی به مدت شش ماه تحت عنوان «تورم صفر» واکنش‌های تندی را در میان برخی اقتصاددانان، اعضای شورای شهر برانگیخته است.

در کنار انتقادهای اقتصادی، برخی چهره‌های سیاسی و رسانه‌ها نیز اقدامات اخیر شهرداری تهران را با احتمال حضور دوباره علیرضا زاکانی در انتخابات ریاست‌جمهوری مرتبط دانسته‌اند.

با این حال زاکانی روز پنجشنبه ۱۶ مهر، در واکنش به موج انتقادات، طرح خود را «سپری در برابر جنگ اقتصادی» توصیف کرد و گفت ایران در «جنگی همه‌جانبه» قرار دارد و باید برای کاهش فشار معیشتی بر مردم تلاش کرد.

محمد مهاجری، روزنامه‌نگار و فعال سیاسی اصولگرا، اما این طرح را «پوچ و مهمل» خوانده و با استفاده از هشتگ «حاجی ارزون‌فروش» از دادستان تهران خواسته است برای جلوگیری از «فساد احتمالی» مداخله کند.

او با اشاره به اصل ۱۵۶ قانون اساسی و وظیفهٔ قوهٔ قضائیه در پیشگیری از وقوع جرم نوشت که این طرح می‌تواند به «فاجعه تاریخی» منجر شود و خطاب به دادستان تأکید کرد: «از هم‌اکنون جلوی فساد را بگیرید.»

طرح «تورم صفر» چیست؟

بر اساس این طرح که شهرداری تهران اجرای آن را از هفتم مهر آغاز کرده، قرار است قیمت ۱۲ قلم کالای اساسی، از جمله برنج، گوشت منجمد، روغن، شکر و حبوبات، به مدت شش ماه ثابت بماند.

این کالاها با سهمیه‌بندی خانوارها از طریق مراکز منتخب میوه و تره‌بار، فروشگاه‌های شهروند و سامانهٔ اینترنتی «شهرزاد» عرضه می‌شوند.

برخلاف عنوان «تورم صفر»، این برنامه به معنای صفر شدن نرخ تورم در تهران نیست و صرفاً تثبیت قیمت تعدادی کالای مشخص در شبکهٔ فروش شهرداری را دنبال می‌کند.

زاکانی گفته است برای اجرای این طرح از اعتبار شهرداری، تسهیلات بانکی و ظرفیت‌های بانک مرکزی استفاده خواهد کرد.

با این حال، هزینهٔ نهایی اجرای طرح و میزان تعهد مالی شهرداری در صورت افزایش قیمت کالاها روشن نیست.

این طرح در شرایطی مطرح شده که بر اساس تازه‌ترین گزارش مرکز آمار ایران، نرخ تورم سالانه در شهریورماه به ۷۳.۶ درصد و تورم نقطه‌به‌نقطه به حدود ۹۰ درصد رسیده است. نرخ تورم سالانهٔ خوراکی‌ها نیز ۱۰۸.۸ درصد گزارش شده است.

دولت نیز برای جبران بخشی از فشار افزایش قیمت‌ها، طرح کالابرگ الکترونیکی را اجرا می‌کند که بر اساس آن ماهانه به ازای هر نفر از خانوارهای مشمول، یک میلیون تومان اعتبار برای خرید کالاهای اساسی اختصاص داده می‌شود.

اما با ادامهٔ تورم شدید، به‌ویژه تورم بیش از ۱۰۰ درصدی مواد غذایی، قدرت خرید اعتبار اختصاص‌یافته در این طرح نیز به‌طور پیوسته رو به کاهش است.

انتقاد از هزینه‌های طرح و «احتمال فساد»

وب‌سایت اقتصاد آنلاین در بررسی ابعاد مالی این برنامه محاسبه کرده است که اگر تمام ۹.۵ میلیون نفر مشمول طرح از سهمیهٔ شش‌ماههٔ خود استفاده کنند، شهرداری تنها برای سه قلم برنج، گوشت و روغن باید حدود ۱۶۵ هزار تن کالا با قیمت ثابت عرضه کند.

بر اساس یک سناریوی فرضی در این گزارش، افزایش متوسط ۱۰ هزار تومانی هزینهٔ تأمین هر کیلوگرم از این سه کالا می‌تواند اختلافی حدود ۱.۶۵ هزار میلیارد تومان میان هزینهٔ خرید و فروش ایجاد کند.

اقتصاد آنلاین تأکید کرده است که این رقم برآورد هزینهٔ واقعی طرح نیست و صرفاً حساسیت مالی به افزایش قیمت‌ها را نشان می‌دهد.

مرتضی افقه، اقتصاددان، نیز در گفت‌وگو با روزنامه توسعه ایرانی، طرح شهردار تهران را «عوام‌فریبانه» خوانده و گفته است چنین برنامه‌ای بدون پشتوانه سیاست‌های اقتصادی دولت و منابع مالی مشخص نمی‌تواند به مهار تورم منجر شود.

او همچنین هشدار داده که اجرای طرح تنها در تهران می‌تواند به نابرابری میان پایتخت و دیگر شهرهای کشور دامن بزند.

جعفر خیرخواهان، اقتصاددان، نیز گفته است ثابت نگه داشتن قیمت فروش در شرایط افزایش هزینه تأمین کالا به معنای انتقال مابه‌التفاوت به منابع مالی دیگری است و اگر این هزینه از بودجه شهرداری پرداخت شود، ممکن است منابع سایر خدمات شهری کاهش یابد.

صادق الحسینی، اقتصاددان نزدیک به دولت پزشکیان، نیز با اشاره به تجربه‌های تاریخی تثبیت قیمت کالاها در کشورهای مختلف، هشدار داده است که چنین سیاست‌هایی در نهایت به تشدید تورم منجر می‌شوند.

او همچنین پیش‌بینی کرده است که اجرای طرح «تورم صفر» در پایتخت، پس از پایان دوره شش‌ماهه، تأثیر منفی شدیدی بر تورم کل کشور خواهد گذاشت.

اعضای شورای شهر چه می‌گویند؟

ابهام درباره منابع مالی و سازوکار اجرای طرح در شورای شهر تهران نیز واکنش‌هایی برانگیخته است.

ناصر امانی، عضو شورای شهر، گفته است نه لایحه‌ای درباره طرح «تورم صفر» به شورا ارائه شده و نه جلسه‌ای برای توضیح آن به اعضای شورا برگزار شده است.

جعفر تشکری هاشمی، دیگر عضو شورا، نیز درباره منابع تأمین کالا و هزینه‌های احتمالی طرح پرسش‌هایی مطرح کرده و گفته است امیدوار است اقدامات شهرداری با هدف تأمین رأی برای آینده انجام نشود.

مهدی اقراریان، عضو دیگر شورا، درباره احتمال ایجاد بازار ثانویه و خرید کالاهای ارزان برای فروش مجدد آن‌ها هشدار داده است.

اختلاف نظر در میان اصولگرایان

مخالفت با طرح زاکانی تنها به اقتصاددانان و چهره‌های نزدیک به اصلاح‌طلبان محدود نمانده است.

علاوه بر محمد مهاجری، یاسر جبرائیلی، فعال سیاسی و اقتصادی اصولگرا و از حامیان سعید جلیلی، نیز درباره امکان تثبیت قیمت کالاها در شرایط افزایش نرخ ارز ابراز تردید کرده است.

او هشدار داده است که در صورت افزایش قیمت خرید کالاها، شهرداری ممکن است ناچار شود مابه‌التفاوت را از منابع عمومی تهران پرداخت کند.

در مقابل، روزنامه کیهان به دفاع از زاکانی پرداخته و ضمن تأیید ضمنی فرض انتخاباتی طرح، انتقادات از این برنامه را حمله به اقدامی برای کاهش فشار معیشتی بر مردم توصیف کرده است.

کیهان در پاسخ به منتقدانی که از انگیزه‌های انتخاباتی شهردار تهران سخن گفته‌اند، نوشته است: «به فرض انگیزه انتخاباتی، اگر خانواده‌ای بتواند اقلام سفره‌اش را با قیمتی مشخص بخرد، چه مشکلی فی‌نفسه در این طرح وجود دارد؟»

این روزنامه همچنین با اشاره به همکاری شهرداری تهران با دولت مسعود پزشکیان، یادآوری کرده است که رئیس‌جمهور پیشتر از اقدامات زاکانی قدردانی کرده بود.

در کنار انتقادهای اقتصادی، برخی چهره‌های سیاسی و رسانه‌ها اقدامات اخیر شهرداری تهران را با احتمال حضور دوباره علیرضا زاکانی در انتخابات ریاست‌جمهوری مرتبط دانسته‌اند.

زاکانی در انتخابات ریاست‌جمهوری سال‌های ۱۴۰۰ و ۱۴۰۳ نامزد شد، اما در هر دو دوره پیش از رأی‌گیری انصراف داد.

او در انتخابات سال ۱۴۰۳ نیز وعده‌هایی درباره تأمین و توزیع کالاهای اساسی و رساندن آن‌ها به در خانه مردم مطرح کرده بود.

مرتضی افقه در گفت‌وگو با توسعه ایرانی گفته است که طرح «تورم صفر» بیش از آن‌که کارکرد اقتصادی داشته باشد، ابزاری برای تبلیغات سیاسی و ارتقای جایگاه زاکانی در سال‌های آینده است.

احمد زیدآبادی، روزنامه‌نگار و تحلیلگر سیاسی، نیز در کانال تلگرامی خود، اقدامات اخیر شهردار تهران و حمایت کیهان از او را نشانه وجود یک برنامه سیاسی احتمالی دانسته است.

او نوشته است: «نمایش پرسروصدایی که شهردار تهران این روزها برای تثبیت قیمت کالاهای اساسی به راه انداخته و حمایت تبلیغاتی گسترده‌ای که قبيله کیهان از او به راه انداخته، نشان می‌دهد که نیم‌کاسه‌ای زیر کاسه این ماجراست و برنامه‌ای سیاسی را دنبال می‌کنند!»

زیدآبادی همچنین اقدامات شهرداری در جریان جنگ ۴۰ روزه و اسکان آسیب‌دیدگان در هتل‌های تهران را مورد انتقاد قرار داده و پرسیده است که هزینه این اقدامات از منابع شهرداری پرداخت شده یا نهادهای دیگری آن را تأمین کرده‌اند.

روزنامه توسعه ایرانی نیز در گزارشی با اشاره به احتمال نامزدی دوباره زاکانی نوشته است که برخی تحلیلگران، طرح «تورم صفر» را تلاشی برای فاصله گرفتن او از نقش نامزد انصراف‌دهنده در انتخابات گذشته و ایجاد موقعیتی مستقل در رقابت‌های آینده می‌دانند.

گمانه‌زنی‌های انتخاباتی به طرح «تورم صفر» محدود نمانده است.

شهرداری تهران اخیراً از برنامه پرداخت کمک‌هزینه ماهانه حدود ۳.۵ تا چهار میلیون تومان به خانواده‌هایی که در سال ۱۴۰۵ صاحب فرزند می‌شوند نیز خبر داده است. رایگان شدن بخشی از حمل‌ونقل عمومی از دیگر اقدامات اخیر مدیریت شهری بوده است.

این مجموعه اقدامات در رسانه‌ها و شبکه‌های اجتماعی با سیاست‌های محمود احمدی‌نژاد، شهردار پیشین تهران که در سال ۱۳۸۴ به ریاست‌جمهوری رسید، مقایسه شده است.

شهردار تهران در دفاع از برنامه خود گفته است که در شرایط جنگ و فشار اقتصادی نباید وظایف مدیریت شهری را به حوزه‌های سنتی شهرداری محدود کرد.

او پیشتر در پاسخ به منتقدانی که پرسیده بودند مهار تورم چه ارتباطی با شهرداری دارد، نوشته بود: «دشمن در موشک و محاصره تقسیم کار نمی‌کند؛ ما هم پشت دیوار وظایف پنهان نشویم.»

زاکانی در تازه‌ترین موضع‌گیری خود نیز تأکید کرده است که طرح «تورم صفر» می‌تواند از تهران به سراسر کشور گسترش یابد. این اظهارنظر نیز در کنار گمانه‌زنی‌ها درباره آینده سیاسی او، به بحث‌ها درباره ابعاد فراتر از مدیریت شهری این برنامه دامن زده است.

این مطلب بخشی از:

بایگانی

اقتصاد ایران

© ۲۰۲۶ تمام حقوق این وبسایت، بر اساس مقررات کپی‌رایت، برای رادیو فردا محفوظ است.